

KLIIMAMINISTEERIUM

K Ä S K K I R I

Tallinn

05.01.2024 nr 1-2/24/5

Toetuse andmise tingimuste kehtestamine ning 2023–2029 tegevuskava ja eelarve kinnitamine põlevkivi kaevandamise tagajärjel rikunud Kurtna järvede veerežiimi taastamiseks

Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse § 10 lõike 2 alusel:

1. Kehtestan toetuse andmise tingimused ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027 poliitikaeesmärgi nr 6 „Õiglane üleminek“ meetme nr 21.6.1.15 „Eluslooduse kaitse ja kasutus“ elluviimiseks (lisa 1).
2. Kinnitan toetuse andmise 2023–2029 tegevuskava ja eelarve (lisa 2).
3. Volitan Sihtasutuse Keskkonnainvesteeringute Keskus täitma toetatavate tegevuste elluviija ülesandeid.

Käskkirja saab vaidlustada 30 päeva jooksul arvates selle teatavastegemisest, esitades vaide Kliimaministeeriumile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras, arvestades 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse §-i 31.

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristen Michal
kliimaminister

Saata: SA Keskkonnainvesteeringute Keskus, Riigi Tugiteenuste Keskus, Rahandusministeerium

Lisa 1: Toetuse andmise tingimused põlevkivi kaevandamise tagajärjel rikunud Kurtna järvede veerežiimi taastamiseks.

1. Reguleerimisala

- 1.1. Toetust antakse „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027 (edaspidi *rakenduskava*) poliitikaeesmärgi nr 6 „Õiglane üleminek“ alusel põlevkivi kaevandamise tagajärjel rikunud Kurtna järvede veerežiimi taastamiseks.
- 1.2. Toetust eraldatakse Eesti riigi 2023.-2026. aasta eelarvestrateegia programmi „Keskkonnakaitse ja -kasutus“ meetme „Eluslooduse kaitse ja kasutus“ tegevuse „Elurikkuse kaitse tagamine“ tulemuste saavutamiseks.
- 1.3. Toetus kajastatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide Vabariigi Valitsuse kinnitatud meetmete nimekirja meetmes „Eluslooduse kaitse ja kasutus“ number 21.6.1.15. Sekkumise number on 21.6.1.151.
- 1.4. Toetatavate tegevuste valikul lähtutakse rakenduskava seirekomisjonis kinnitatud läbivatest valikukriteeriumidest ja -metoodikast. Toetatavate tegevuste valimiseks kasutatavad valikukriteeriumid ja metoodikad vastavad Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) §-le 7.
- 1.5. Antav toetus ei ole riigiabi konkurentsiseaduse ja Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 tähenduses.

2. Toetuse andmise eesmärk

- 2.1. Toetuse andmise eesmärk on põlevkivi kaevandamise tagajärjel rikunud Kurtna järvede veerežiimi taastamine.
- 2.2. Toetatavad tegevused arvestavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.06.2021, lk 159–706) (edaspidi *ühissätete määrus*) artiklis 9 nimetatud horisontaalseid põhimõtteid ja panustavad Riigikogu 12. mai 2021. a otsusega heaks kiidetud riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ (edaspidi *Eesti 2035*) aluspõhimõtete hoidmisesse ning sihi „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ saavutamisse.
- 2.3. Eesti 2035 aluspõhimõtete hoidmist ja sihtide saavutamisele kaasa aitamist tasakaalustatud regionaalset arengut ning keskkonna- ja kliimaeesmäärke toetaval moel hinnatakse toetuse andmisel järgmiste näitajate kaudu: „Elukeskkonnaga rahulolu“ ja „Keskkonnatrendide indeks“.

3. Toetatavad tegevused

- 3.1. Toetatavad tegevused on:
 - 3.1.1. uuringud ja töödeks vajalike dokumentide koostamine, seal hulgas lubade taotlemine;
 - 3.1.2. Kurtna järvede veerežiimi taastamise tegevused;
 - 3.1.3. projekti elluviimisega seotud teavitustegevus.
- 3.2. Toetatavad tegevused on kooskõlas „ei kahjusta oluliselt“ põhimõttega, mille kohaselt ei tekitata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse

kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artiklis 17 nimetatud olulist kahju.

- 3.3. Alade taastamisel eelistatakse ringlusesse võetud jäätmetest saadud teisest tooret ning tekkivate jäätmete käitlemisel suunatakse jäätmed ringlusse, välja arvatud nende jäätmeliikide osas, millel puudub muu käitlusvõimalus või on kohustus jäätmed kõrvaldada.
- 3.4. Toetust ei anta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1056, millega luuakse Õiglase Ülemineku Fond (ELT L 231/1, 30.06.2021, lk 1–20) artiklis 9 sätestatud investeeringuteks.
- 3.5. Iga-aastase tegevuskava käesoleva käskkirja punktis 3 toodud toetatavate tegevuste raames kinnitab projekti juhtrühm eelneva aasta 15. detsembriks. 2023. aasta eelarve kinnitab juhtrühm 40 päeva jooksul käesoleva käskkirja jõustumisest.

4. Tulemused

- 4.1. Punktis 3.1 nimetatud tegevuste tulemuseks on loodud eeldused Kurtna järvede veerežiimi taastumiseks, mis väljendub Vasavere veehaarde mõjualas olevate järvede ökosüsteemi normaalseks funktsioneerimiseks vajaliku optimaalse veetaseme taastumises.
- 4.2. Punktis 3.1 nimetatud tegevuste elluviimist ja oodatava tulemuse saavutamist mõõdetakse järgmiste näitajatega:

		Näitaja nimetus ja mõõtühik	Algtase 2021	Vahetase 2024	Sihttase 2029	Selgitav teave
Meetmete nimekirja näitajad	Väljundnäitaja	RCO38: Toetatava taastatud maa pindala (hektarid)	ei kohaldu	4	23	Toetuse abil korrastatud maa-alade pindala hektarites. Saavutustaset raporteeritakse pärast tööde lõpetamist konkreetsel alal. Andmeallikas on vahe- ja lõpparuanded.
	Tulemusnäitaja	RCR52: Taastatud maa, mida kasutatakse rohealade, sotsiaaleluruumide, majandusliku või muu kasutuse jaoks (hektarid)	0	ei kohaldu	14	Rohealade, majanduslikuks või muuks otstarbeks kasutatav taastatud maa hektarites. Andmeallikas on vahe- ja lõpparuanded.

- 4.3. Projekti spetsiifilised näitajad kehtestab vajaduse korral projekti juhtrühm.

5. Rakendusasutus, rakendussüksus ja elluviija

- 5.1. Rakendusasutus on Kliimaministeerium.
- 5.2. Rakendussüksus on Riigi Tugiteenuste Keskus.
- 5.3. Tegevuste elluviija on Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus.

6. Projekti juhtrühm

- 6.1. Elluviija moodustab projekti juhtrühma, mis koosneb elluviija, Kliimaministeeriumi, Keskkonnaameti, Keskkonnaagentuuri ja Riigimetsa Majandamise Keskuse esindajatest.
- 6.2. Projekti juhtrühma kaasatakse vaatlejana rakendussüksuse ja Rahandusministeeriumi esindaja.
- 6.3. Projekti juhtrühm koordineerib projekti rakendamist, hindab projekti rakendamise edukust ning kinnitab projekti detailse tegevuskava, hankeplaanid, aastaeelarve ja edenemise aruanded.

- 6.4. Projekti elluviija ei osale projekti rakendamise edukuse hindamisel.
- 6.5. Projekti juhtrühma tööd korraldab elluviija.
- 6.6. Projekti juhtrühmal on õigus eelarve piires eelarveridasid muuta.
- 6.7. Juhtrühm otsustab konsensuslikult, millised tegevused, arvestades kuluefektiivsust, abikõlblike kulude võimalikkust, projekti eesmäärke, tulemusi ja näitajaid, projektis ära tehakse. Tegevuste valikul lähtutakse ühendmääruse § 7 lõikes 1 nimetatud valikukriteeriumitest ja -metoodikast“.
- 6.8. Juhul, kui juhtrühm ei jõua konsensusele, langetab otsuse Kliimaministeerium.

7. Tegevuste abikõlblikkuse periood

Tegevuste abikõlblikkuse periood algab 1. juunil 2023. a ning lõpeb 31. detsembril 2029. a.

8. Tegevuste eelarve ja ajakava

- 8.1. Toetust makstakse Õiglase Ülemineku Fondist.
- 8.2. Toetuse maksimaalne osakaal on 70% abikõlblikest kuludest ning projekti riikliku kaasfinantseerimise minimaalne osakaal on 30% abikõlblikest kuludest.
- 8.3. Projekti kogueelarve on 2 014 285,71 eurot, millest toetus on 1 410 000 eurot ning riiklik kaasfinantseering 604 285,71 eurot. Projekti tegevuste üldine eelarve ja ajakava on lisas 2.

9. Kulude abikõlblikkus

- 9.1. Kulu on abikõlblik, kui see vastab ühendmääruse §-dele 15, 16 ja 21 ning käskkirjas sätestatud tingimustele.
- 9.2. Abikõlblikud on kulud, mis on vajalikud projekti väljundite loomiseks punktis 3 nimetatud tegevuste elluviimisel ja punktis 4 nimetatud tulemuste saavutamiseks, sh:
 - 9.2.1. uuringute ja analüüside kulud, sh keskkonnamõju hindamise või analüüside kulud ja kliimakindluse analüüsi kulud;
 - 9.2.2. projektlahenduste koostamise kulud;
 - 9.2.3. töödeks vajalike lubade taotlemise kulud;
 - 9.2.4. Kurtina järvede veerežiimi taastamistööde teostamisega seotud kulud, seal hulgas puurkaevude ja veehaarde taristu rajamine;
 - 9.2.5. omanikujärelevalve kulud;
 - 9.2.6. punktis 3.1.3 nimetatud teavitustegevuse kulud, seal hulgas Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määruse nr 54 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine“ (edaspidi *teavitamise määrus*) kohased kulud;
 - 9.2.7. ligipäasetavuse tagamise kulud;
 - 9.2.8. personalikulud vastavalt ühendmääruse §-s 16 sätestatud tingimustele;
 - 9.2.9. projekti kaudsed kulud, mis on nimetatud ühendmääruses § 21 lõikes 4, kokku 15% ulatuses projekti otseste personalikulude maksumusest.
- 9.3. Abikõlblikud ei ole:
 - 9.3.1. ühendmääruse §-s 17 nimetatud kulud;
 - 9.3.2. üldkulud tegelike kulude alusel.

10. Toetuse maksmise tingimused ja kord

- 10.1. Toetust makstakse abikõlbliku kulu hüvitamiseks ühendmääruse 6. peatükis sätestatud tingimustel ja korras.
- 10.2. Toetust makstakse tegelike kulude alusel ühendmääruse § 27 lõikes 1 nimetatud tingimustel. Kaudseid kulusid makstakse § 28 lõikes 3 nimetatud tingimustel.
- 10.3. Toetuse ettemakse võib teha ühendmääruse § 30 lõike 1 punktides 1 ja 3 kehtestatud tingimustel. Ettemakse kasutamisperiood on kuus kuud.
- 10.4. Elluviija esitab maksetaotluse e-toetuse keskkonnas ja lisab maksetaotlusele rakendusüksuse nõudmisel kuludokumentide ja nende tasumist tõendavate ja muude asjakohaste dokumentide koopiad.

- 10.5. Elluviija esitab riigihanke korraldamist tõendavad dokumendid, kui riigihange ei ole läbi viidud riigihangete registris ja hankelepingu abikõlblike kulude summa ilma käibemaksuta on võrdne 20 000 euroga või sellest suurem.
- 10.6. Maksetaotlus esitatakse kord kuus kulude kohta, mille maksumus ületab 60 000 eurot ja muudel juhtudel vähemalt kord kvartalis.
- 10.7. Rakendusüksus kontrollib 30 päeva jooksul maksetaotluse ja sellele lisatud dokumentide nõuetele vastavust, kulude abikõlblikkust ning vastavust käesolevas käskkirjas toodud tingimustele. Puuduste korral määrab rakendusüksus elluviijale tähtaja kuni 30 päeva nende kõrvaldamiseks. Menetlusaeg pikeneb aja võrra, mis kulub elluviijal puuduste kõrvaldamiseks.
- 10.8. Viimane maksetaotlus esitatakse pärast toetuse saamisega seotud tingimuste ja kohustuste täitmist koos projekti lõpparuandega või pärast projekti lõpparuande esitamist kuid mitte hiljem kui 31. detsembril 2029. Lõppmakse tehakse pärast seda, kui rakendusüksus on lõpparuande kinnitanud. Ühendmääruse § 26 lg 1 kohaselt toetust makstakse kuni 31. märtsini 2030. a.
- 10.9. Projekti kaudsete kuludega, mis on arvestatud ühtse määra alusel, seotud dokumente ei esitata.

11. Elluviija kohustused

- 11.1. Elluviijale kohaldatakse toetuse saaja kohta ühendmääruses sätestatud.
- 11.2. Tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021 määruse (EL) 2021/1060 artikli 73 lõike 2 punktist j tuleb taristule, mille eluiga on vähemalt viis aastat, tagada kliimakindlus.
- 11.3. Elluviija esitab rakendusüksusele maksete prognoosi ja info projekti kavandataivate, elluviidavate või lõpetatud riigihangete kohta igal aastal 15. detsembriks ja 1. juuliks.
- 11.4. Elluviija tagab ühissätete määruse artiklis 65 nimetatud kestuse nõude täitmise viie aasta jooksul pärast projekti lõppmakse tegemist.
- 11.5. Elluviija täidab teavitamise määruses sätestatud teavitusnõudeid.
- 11.6. Elluviija esitab rakendusüksusele viie tööpäeva jooksul juhtrühmas kokku lepitud aastase tegevuskava ja eelarve ning lisab maksete prognoosi.
- 11.7. Projekti elluviimisel tegutseb elluviija kooskõlas keskkonnanalaste õigusaktidega.

12. Riigihangete läbiviimise nõustamine ja kontrollimine

- 12.1. Elluviijal on õigus saada rakendusüksuselt riigihangete läbiviimiseks nõustamist.
- 12.2. Elluviija korraldab rakendusüksuse töötaja lisamise riigihangete registrisse riigihanke juurde vaatlejaks.
- 12.3. Elluviija teavitab rakendusüksust viivitamata hankelepingu sõlmimisest ja teeb rakendusüksusele sõlmitud hankelepingu kättesaadavaks.
- 12.4. Elluviija esitab rakendusüksusele teabe hankelepingu muudatuste ja nende põhjenduste kohta.

13. Tegevuste elluviimise seire

- 13.1. Projekti elluviija esitab rakendusüksusele vahe- ja lõpparuanded e-toetuse keskkonna kaudu.
- 13.2. Projekti vahearuanne sisaldab vähemalt projekti aruandlusperioodi tegevuste ülevaadet, teavet väljund- ja tulemusnäitaja saavutamise kohta ning hinnangut näitajate 2024. ja 2029. a sihttasemete saavutamise võimalikkuse kohta.
- 13.3. Projekti elluviija esitab projekti vahearuande projekti iga rakendamise aasta kohta hiljemalt sama aasta 31. detsembriks, rakendusüksuse nõudmisel tihemini.
- 13.4. Projekti lõpparuanne sisaldab projekti kõigi tegevuste ülevaadet ja teavet projekti väljund- ning tulemusnäitajate saavutamise kohta. Lõpparuandes kirjeldab elluviija Eesti 2035

aluspõhimõtete ja sihtidega seotud horisontaalsete põhimõtete edendamiseks ellu viidud tegevusi ja tegevuste tulemusi.

13.5. Elluviija esitab projekti lõpparuande hiljemalt 31.detsembril 2029.

14. Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord

Finantskorrektsioon tehakse ühendmääruse 7. peatüki kohaselt.

15. Vaide esitamine

Rakendusüksuse toimingu või otsuse peale esitatakse enne halduskohtusse kaebuse esitamist vaie rakendusüksusele vastavalt perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse §-le 31. Vaie vaadatakse läbi haldusmenetluse seaduses sätestatud korras.

Lisa 2: 2023–2029 tegevuskava ja eelarve kinnitamine kaevandamisega ja põlevkivi töötlemisega seotud keskkonnaprobleemide lahendamiseks Ida-Virumaal

Projekti maksumus

Kogumaksumus (EUR)	Abikõlblik summa (EUR)	Toetuse summa (EUR)	Õiglase Ülemineku Fondi toetuse määr (%)	Riiklik kaasfinantseering (EUR)	Riikliku kaasfinantseeringu määr (%)
2 014 285,71	2 014 285,71	1 410 000	70%	604 285,71	30%

Eelarve jaotus tegevuste lõikes

Tegevuse nimetus	Meetme nimekirja väljundnäitaja (01.06.2023–31.12.2029)	Abikõlblik kogusumma (EUR)	Õiglase Ülemineku Fondi toetus (EUR)	Riiklik kaasfinantseering (EUR)
Kurtna järvede veerežiimi taastamistööd ja sellega seotud tegevused	Toetatava taastatud maa pindala (23 hektarit)	1 803 935,71	1 262 755,00	541 180,71
Projektis tehtavatest töödest avalikkuse teavitamine		6 800,00	4 760,00	2 040,00
Otsene personalikulu (projektijuhtimine koos teavitustegevuse koordineerimisega)		177 000,00	123 900,00	53 100,00
Ühtne määr (15% otsesest personalikulust)		26 550,00	18 585,00	7 965,00
Kokku:		2 014 285,71	1 410 000,00	604 285,71